

5.9 HABITATNI TIPI IN VRSTE NA OBMOČJIH NATURA 2000

Namen intervencije

V letu 2024 se lahko uveljavlja nova, prostovoljna intervencija Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000 (IRP23 HTV_N2000), ki nadomešča intervencijo Natura 2000. Nova intervencija je zasnovana na način, da rešuje najbolj ključne probleme, ki so prisotni na obravnavanih območjih, ter hkrati nadgrajuje obvezne standarde pogojenosti na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti in intervencije na obeh stebrih SKP.

Zahtevek za to intervencijo se bo lahko oddal na območjih »Ljubljansko barje«, »Planinsko polje« in »Goričko«. Upravičenci se lahko pred vnosom zbirne vloge seznanijo z navedenimi območji na spletni strani <https://rkg.gov.si/GERK/WebView>.

Intervencija prispeva k ohranjanju in izboljševanju stanja habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000 z dvema operacijama:

- HTV.1 Negnojeni travniki na območjih Natura 2000;
- HTV.2 Gorički travniki.

Upravičenci in pogoji

V intervencijo je mogoče vstopiti v letih 2024–2027.

Obveznost izvajanja intervencije traja pet let, skozi celotno koledarsko leto. Odstopanja od te obveznosti so dovoljena le v naslednjih primerih:

- kadar pride do prenosa KMG na drugo osebo v obdobju izvajanja obveznosti, lahko obveznost ali njen del, ki ustreza prenesenemu zemljišču, za preostanek obdobja prevzame druga oseba ali pa obveznost preneha veljati in se ne zahteva povračila za obdobje, v katerem je obveznost veljala;
- višje sile ali izjemnih okoliščin, kot to določa 3. člen Uredbe 2021/2116/EU in je opredeljeno z Uredbo o plačilih za okoljske in podnebne obveznosti ter naravne ali druge omejitve iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027.

Najmanjša strnjena površina kmetijskega zemljišča iste vrste dejanske rabe za izvajanje intervencije je 0,1 ha.

Poleg v nadaljevanju navedenih zahtev, mora upravičenec pri izvajanju intervencije izpolnjevati naslednje pogoje upravičenosti:

- KMG mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev v skladu s pravilnikom RKG;
- imeti najmanj 0,1 hektar kmetijskih površin na KMG, pri čemer se upoštevajo tudi GERK, ki so manjši od 0,1 ha, ne pa tudi površine s krajinskimi značilnostmi;
- na celotnem KMG je treba upoštevati prepoved uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav, digestata in komposta, razen digestata in komposta, izdelanega na KMG, ki ureja predelavo biološko razgradljivih odpadkov in uporabo komposta ali digestata, ki se uporablja za biološko razgradljive odpadke, in je bil izdelan pri podjetjih, s katerimi zadevni KMG tvori povezana podjetja.

Zahteve za izvajanje

HTV.1 Negnojeni travniki na območjih Natura 2000 (NGTR)

Namen operacije je ohranjanje in izboljšanje habitatov barjanskega okarčka in kosca ter habitatnega tipa 6410 travniki s prevladujočo modro stožko na območju Ljubljanskega barja in habitata travniške morske čebulice in habitatnega tipa 6410 travniki s prevladujočo modro stožko na območju Planinskega polja.

Intervencija je zasnovana stopenjsko in sicer:

- stopnja I (NGTR_1) je namenjena začetnemu ekstenziviranju travinja.
- stopnja II (NGTR_2) pa je namenjena kmetijam, ki že imajo ekstenzivne travnike in je pripravljena z več možnimi datumi košnje.

Zahteve za upravljavski del operacije po posameznih stopnjah zahtevnosti so:

a) stopnja I (NGTR_1):

- uporaba gnojil in FFS ni dovoljena čez vse leto;
- paša in mulčenje nista dovoljena čez vse leto;
- zatavljanje oziroma dosejevanje s komercialnimi travnimi in drugimi mešanicami ni dovoljeno;
- trava se pospravi v obliki mrve, siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena,
- nasipavanje travnikov z zemljino, ki ne izhaja iz KMG, ni dovoljeno.

b) stopnja II (NGTR_2):

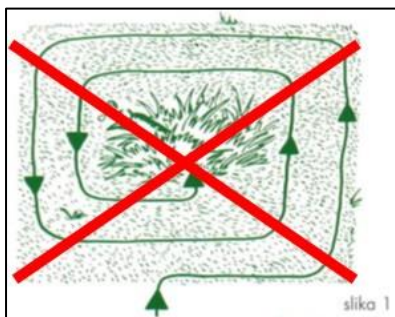
- izvajajo se vse zahteve, ki veljajo za stopnjo zahtevnosti I;
- košnja se lahko izvaja:
 - o od 30. junija tekočega leta ali;
 - o od 10. julija tekočega leta za travnike, na katerih kosec v tekočem letu ne bo prisoten, ali od 1. avgusta tekočega leta za travnike, na katerih se bo prisotnost kosca v tekočem letu potrdila z vsakoletnim monitoringom ptic (v tem primeru se plačilo dodeli tudi za prisotnost kosca);
- košnjo je treba izvajati od:
 - o od sredine travnika navzven;
 - o od enega roba travnika proti drugemu ali
 - o od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka, ki na najožjem delu meri najmanj 10 m, na najširšem pa do največ 20 m, in se mora pokositi najpozneje do 15. oktobra tekočega leta, vendar ne prej kot tri dni po košnji glavnine travnika;
 - o pri košnji od zunanje strani travnika navznoter se nepokošen rešilni otok pusti samo ob prvi košnji v tekočem letu;
- obvezno je spravilo travinja;
- na Planinskem polju se vzdržuje ugodne hidrološke razmere in ne kopljejo se novi jarki za odvodnjavanje.

Za obe stopnji pri upravljavskem delu operacije NGTR velja tudi:

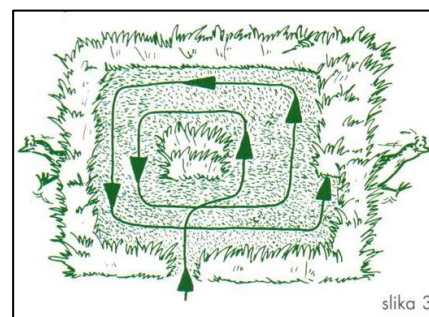
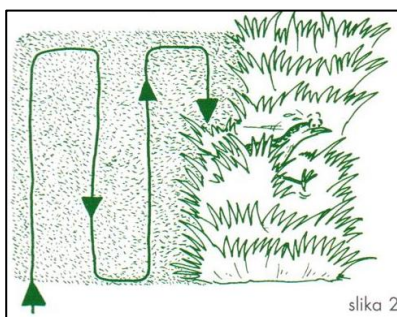
- paša, mulčenje in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celem GERK;
- mora se vsako leto izvajati na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- lokacija izvajanja se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- izvaja se območjih iz evidenc HTV_LJ_BARJE (to so območja za zagotavljanje habitatov kosca, barjanskega okarčka in habitatnega tipa 6410 vlažni travniki z modro stožko) in HTV_PLAN_POLJE;
- obtežba z živino ni relevantna (le za določitev plačila se preverja, ali KMG ima ali nima živali).

Za upravljavski NGTR_2 mora upravičenec na KMG hraniti skice travnika z vrisanim:

- načinom (smerjo) košnje, če se košnja izvaja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu;
- načinom (smerjo) košnje in nepokošenim rešilnim otokom, če se košnja izvaja od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka.

Slika 1: Travniškim pticam neprimeren način košnje

Slika 2 in 3: Travniškim pticam primeren način košnje

Vir: https://ptice.si/2014/wp-content/uploads/2014/03/zlozenke_0_1_kosec.pdf

Za prisotnost kosca nad delu GERK ali GERK se šteje, če del GERK ali GERK sega v poligon 150-metrskega radija od točke odkritega kosca s površino:

1. enako ali večjo od 2.500 m²;
2. manjšo od 2.500 m² in hkrati seže več kot 50 m v notranjost 150-metrskega poligona.

V okviru **rezultatskega dela** operacije NGTR se za doseganje rezultata uspešnosti upravljanja travnikov šteje prisotnost kosca. Pozitiven rezultat torej predstavlja prisotnost prehranjevalnega in gnezditvenega habitata kosca, ki se ju določi na podlagi lokacije pojočih samcev.

Določanje površin za dodelitev plačila za rezultatski del se izvede na podlagi vsakoletnega monitoringa ptic. Izvajalec monitoringa ptic pošlje podatke o lokacijah kosca na agencijo, ki naredi izračune za rezultatski del operacije HTV. Agencija na podlagi podatkov o lokacijah kosca vsako leto določi GERK ali del GERK, kjer je košnja dovoljena od 10. julija oz. 1. avgusta tekočega leta, in upravičence o datumih košnje obvesti z dopisom na njihov elektronski naslov, če ga navedejo na zbirni vlogi, sicer pa po običajni pošti.

Za **doseganje rezultata** uspešnosti upravljanja travnikov šteje prisotnost kosca, ki predstavlja prisotnost prehranjevalnega in gnezdilnega habitata kosca, ki se ju določi na podlagi lokacije pojočih samcev. Za doseganje rezultata upravičenec prejme **plačilo, ki se dodeli v treh stopnjah**:

- 1. stopnja: **prehranjevalni habitat** (prisotnost prehranjevalnega habitata kosca) – to je območje v radiju 150 m okoli pojočega samca kosca, ki predstavlja njegov življenjski prostor in območje, na katerem se prehranjuje.
- 2. stopnja: **gnezdilni habitat** (prisotnost gnezdilnega habitata) – to je območje v radiju 50 m okoli pojočega samca (ozko območje, na katerem privablja samico in si bo samica naredila gnezdo).
- 3. stopnja: **zgostitev populacije** (prisotnost prehranjevalnih in gnezdilnih habitatov več osebkov kosca na isti površini) – območja, kjer je naravnih virov dovolj, da se omogoča preživetje več posameznih osebkov kosca, so najboljše predeli travnikov.

Možen je prehod/nadomestitev obveznosti iz VTR v NGTR_2_10_7.

HTV.2 Gorički travniki (GORTR)

Namen operacije je ohranjanje traviščnih habitatnih tipov na Goriškem v dobrem ohranitvenem stanju.

Zahteve za izvajanje:

- mulčenje ni dovoljeno, razen izjemoma le prvo in drugo sezono po vstopu v operacijo v primerih rekultivacije zaraščajočih površin nazaj v travniške površine ob predhodnem soglasju Javnega zavoda Krajinski park Goričko in Javne službe kmetijskega svetovanja;
- dovoljene so največ tri košnje v tekočem letu;
- obvezno je spravilo pokošene in posušene trave, ki mora na pokošeni površini ostati vsaj 1 dan po opravljeni košnji;
- na površini GERK, velikosti 0,1 ha ali več, je treba ob vsaki košnji v tekočem letu pustiti najmanj 5 % do največ 15 % travnika nepokošenega, pri čemer se nepokošen del ob vsaki košnji lahko pusti na drugem delu travnika. Nepokošen del travnika, ki je bil puščen ob zadnji košnji v tekočem letu, je treba obvezno pokositi ob prvi košnji v naslednjem letu;
- na površini travnika, vključno z nepokošenim delom, se morajo invazivne tujerodne rastlinske vrste odstranjevati pred cvetenjem;
- ob namnožitvi invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je ob soglasju Javnega zavoda Krajinski park Goričko in Javne službe kmetijskega svetovanja dovoljeno mulčenje;
- obvezna je košnja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu, če je površina večja od 0,5 ha;
- vodenje evidenc o delovnih opravilih, vključno z evidenco uporabe organskih in mineralnih gnojil in FFS. Evidence se vodijo na obrazcih v tiskani ali elektronski obliki, ki so dostopni na spletnih straneh ministrstva in agencije, ali v elektronski obliki, ki vsebinsko ne odstopa od obrazcev evidenc o delovnih opravilih. Vodenje evidenc o delovnih opravilih se preverja s pregledom na kraju samem.

Velja tudi, da:

- se mora vsako leto izvajati na površinah trajnega travinja, za katere se dogovorijo Javni zavod Krajinski park Goričko, Zavod RS za varstvo narave, Javna služba kmetijskega svetovanja in upravičenec;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja na območju iz evidence HTV_GORICKO;
- obtežba z živino ni relevantna.

Upravičenec na KMG mora hraniti skice travnika z vrisanimi:

- nepokošenim pasom;
- načinom (smerjo) košnje, če se košnja izvaja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu.

Plačila za operacijo HTV.1 (NGTR)

Plačilo se razlikuje glede na stopnjo, ki jo izbere vlagatelj ob oddaji zahtevka, in ob upoštevanju, ali ima žival. Plačilo je sledeče:

1. upravljavski NGTR_1:
 - a) KMG brez živali **100 EUR/ha** letno,
 - b) KMG z živalmi: **130 EUR/ha** letno;

2. upravljavski NGTR_2_30_6 za košnjo od 30. junija tekočega leta od:
 - a) sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu za KMG:
 - KMG brez živali: **320 EUR/ha** letno,
 - KMG z živalmi: **350 EUR/ha** letno;
 - b) zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka za KMG:
 - brez živali: **370 EUR/ha** letno,
 - z živalmi: **400 EUR/ha** letno;
3. NGTR_2_10_7 za košnjo od 10. julija tekočega leta oziroma od 1. avgusta tekočega leta:
 - a) sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu za KMG:
 - brez živali: **530 EUR/ha** letno,
 - z živalmi: **570 EUR/ha** letno;
 - b) zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka za KMG:
 - o brez živali: **580 EUR/ha** letno,
 - o z živalmi: **620 EUR/ha** letno.

Plačilo se dodeli tudi v primerih, ko upravičenec zaradi izdatne namočenosti tal ne izvede košnje v skladu z zahtevami za izvajanje intervencije. Neizvedbo košnje upravičenec sporoči agenciji kot je to določeno za primere višje sile.

Plačilo za rezultatski del operacije NGTR_2_10_7 se dodeli le za dosežen rezultat in znaša za:

1. stopnjo – prehranjevalni habitat: **151,20 EUR/ha** letno;
2. stopnjo – gnezdilni habitat: **359,10 EUR/ha** letno;
3. stopnjo – zgostitve populacij:
 - a) dva prehranjevalna habitata: **302,40 EUR/ha** letno,
 - b) trije ali več prehranjevalnih habitatov: **456,60 EUR/ha** letno,
 - c) prehranjevalni habitat in gnezdilni habitat: **510,30 EUR/ha** letno,
 - č) trije ali več prehranjevalnih in gnezdilnih habitatov: **661,50 EUR/ha** letno.

Plačila za operacijo GORTR

1. brez živali: **400 EUR/ha** letno;
2. z živalmi: **430 EUR/ha** letno.

Plačila v primeru kombinacij z drugimi intervencijami

Plačilo za kombinacijo PEK in operacije GORTR je 666,12 EUR/ha letno, in sicer za PEK 276 EUR/ha letno in za GORTR 390,12 EUR/ha letno.

Plačilo za kombinacijo IEK in operacije GORTR je 549,12 EUR/ha letno, in sicer za IEK: 159 EUR/ha letno in GORTR: 390,12 EUR/ha letno.

Plačilo za kombinacijo sheme INP 8.01 Ekstenzivno travinje, PEK in operacijo GORTR je 675,25 EUR/ha letno, in sicer za shemo INP 8.01 Ekstenzivno travinje 9,13 EUR/ha letno, za PEK 276 evrov na ha letno in operacijo GORTR: 390,12 EUR/ha letno.

Plačilo za kombinacijo sheme INP 8.01 Ekstenzivno travinje, IEK in operacijo GORTR je 558,25 EUR/ha letno, in sicer za shemo INP 8.01 Ekstenzivno travinje 9,13 EUR/ha letno, za IEK: 159 EUR/ha letno in za operacijo GORTR: 390,12 EUR/ha letno.